

QUADERNS GADESO

ANÀLISI DE LA REALITAT SOCIOECONÒMICA DE LES ILLES BALEARS. Nº 106. SETEMBRE 2007. EXTRA ELECTRÒNIC

CREENCES

No hi ha cap dubte de que, fins i tot a la denominada societat posmoderna, les creences religioses tenen un pes. Més encara, les formulacions concretes d'aquestes creences, les distintes religions, tenen rellevància no només en els individus sinó també en els comportaments socials i fins i tot en les decisions polítiques.

A Espanya, que és, segons la Constitució vigent, un estat aconfessional, el debat "religiós" es troba obert. En concret, els representants jeràrquics de l'Església Catòlica, mitjançant la seva Conferència Episcopal, un dia sí i un altre també no tan sols posen de manifest les seves opinions perfectament legítimes, sinó que pretenen que els seus models siguin els referents bàsics de tota la societat espanyola. En definitiva, es manifesta una certa tendència d'una part de la jerarquia catòlica cap a que el pecat es converteixi en delictes i, pel mateix, el pecador en delinquent.

Aquesta investigació, de qualque manera novedosa, no pretén reflectir dades objectives de pertinença religiosa sinó que ha intentat esbrinar quin són els posicionaments dels ciutadans i ciutadanes de la nostra comunitat davant el que denominam creences religioses, en quina religió concreta s'identifiquen, quin és el seu nivell de pràctica religiosa, així com quin és el seu posicionament davant determinades situacions socials que es donen actualment al nostre país. Els resultats de la investigació també s'ofereixen pels distintes grups d'edat. En definitiva, aquesta investigació únicament pretén obrir un cert debat social sobre una temàtica, les creences i les religions, que sens dubte és rellevant.

www.gadeso.org

POSICIONAMENT CIUTADÀ (XII)

EXAMEN A LA RELIGIOSITAT A LES ILLES BALEARS

Aquesta investigació és el resultat de quasi un any de treball. Hem aprofitat els distintes baròmetres que hem anat realitzant per incloure de manera progressiva les qüestions adients. S'han realitzat en conjunt 600 entrevistes, el que, per un nivell de confiança del 95.5%, presenta un marge d'error màxim del 4,1%. En aquest cas no es presenten els resultats per illes perquè, encara que la mostra és rellevant per cada una d'elles, les diferències no resulten significatives.

Observant la taula adjunta, es pot comprovar que un 79.6% dels enquestats es considera creient, en front d'un 12.2% que es declara no creient (agnòstics, indiferents...) i d'un 4.3% que es manifesta clarament ateu (negació explícita de creences transcendents).

Aquestes dades presenten diferències molt significatives segons la franja d'edat en què es trobi l'entrevistat. El nivell de creença assoleix la seva màxima intensitat en les persones de

més de 60 anys i disminueix de forma rellevant entre la població jove. De fet, només un 49.7% de les persones d'entre 16 i 20 anys es consideren creients. Dins aquest col·lectiu resulta molt significatiu que un 13.2% s'hagi negat a respondre el corresponent qüestionari, aduint que els temes religiosos no l'interessen.

Lògicament, els percentatges de no creients i ateus són inversament proporcionals als creients segons les edats. Les franges més joves són les que es manifesten més negativament envers les creences. En qualsevol cas és rellevant que l'índex més significatiu sigui el dels que es manifesten no creients (12.2%), mentre els que es declaren obertament com ateus només representen el 4.3% de la població.

No reflectim les dades per sexes, doncs ho consideram un tractament inadequat. De totes maneres, no és cert el tòpic de que les dones, pel fet de ser-ho, són més creients, o més religioses, que els homes.

TAULA Nº1

LA RELIGIOSITAT A BALEARS

	Global	Per edats			
		16-20	21-40	41-60	+ de 60
CREIENTS	79.6%	49.7%	85.2%	90.2%	93.3%
NO CREIENTS	12.2%	28.1%	8.0%	7.5%	5.2%
ATEUS	4.3%	9.0%	5.2%	2.0%	1.0%
ALTRES/NC	3.9%	13.2%	1.6%	0.3%	0.5%

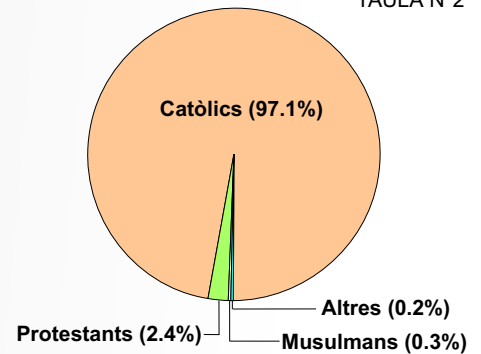
Font: Baròmetres Gadeso. Setembre 2007

EL PES DE LES DIVERSES RELIGIONS

PES DE LES RELIGIONS EN EL COL·LECTIU DE CREIENTS

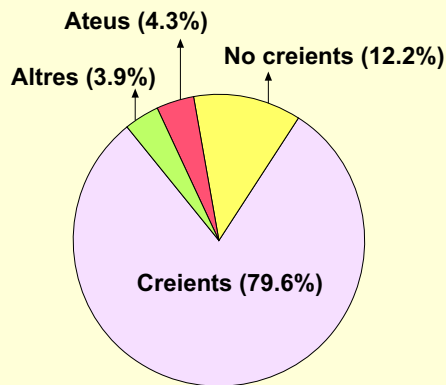
El quadre adjunt reflecteix la distribució percentual de les religions més rellevants en relació als que s'autodefineixen com a creients (79.6% de la població). Com es pot comprovar, el 97.1% dels creients s'autoposicionen com a catòlics. Dins aquestes dades, resulta significatiu el pes de la població immigrada. La gran majoria de persones procedents de Sudamèrica es manifesten catòlics, encara que existeixi una minoria significativa que es declara protestant, en la seva versió evangelista. Encara que sigui poc rellevant, una part dels immigrants procedents de l'Europa de l'Est es proclamen fidels de l'Església Ortodoxa en les seves distintes versions. Com és lògic, els immigrants magribins i part dels subsaharians es defineixen com a musulmans, encara que el percentatge és menor entre les franges de població més joves.

TAULA Nº2

TAULA Nº3

PES DE LES RELIGIONS EN L'ESTRUCTURA POBLACIONAL

- CATÒLICS	77.3%
- PROTESTANTS	1.9%
- MUSULMANS	0.2%
- ALTRES	0.2%

A la taula adjunta es reflecteix el pes que té cada religió a partir de l'autoposicionament dels ciutadans en base al conjunt de l'estructura poblacional de les Balears. Com es pot comprovar, el 77.3% dels ciutadans i ciutadanes de les illes es considera catòlic. Aquesta dada, com les altres del present informe, són molt similars a les que es donen al conjunt d'Espanya, tal i com es pot comprovar als estudis del CIS, a la darrera investigació de la Fundació BBVA i a un treball recent d'Investiga.

A la taula número 4 es reflecteixen els resultats per franges d'edat, en relació al seu pes dins el conjunt de l'estructura poblacional de la nostra comunitat. No arriben al 50% els joves d'entre 16 i 20 anys que es reconeixen com a catòlics. Aquesta dada és altament significativa si es considera que a les altres franges d'edat es supera el 80%. Al mateix temps, el col·lectiu que relativament més es defineix fidel a alguna de les variants de la religió protestant és el que es troba entre els 21 i els 40 anys, en el que s'inclouen en part les persones procedents de la immigració. La mateixa procedència es reflecteix en l'autoproclamació com a musulmans.

En el capítol "Altres" s'inclouen diverses formes de concreció de creences religioses, com poden ser les religions vinculades a contextes culturals orientals, com per exemple el budisme i altres formes similars.

TAULA Nº4

PES DE LES RELIGIONS PER EDATS / ESTRUCTURA POBLACIONAL

	Global	Per edats			
		16-20	21-40	41-60	+ de 60
CATÒLICS	77.3%	46.6%	81.3%	88.1%	92.5%
PROTESTANTS	1.9%	2.1%	3.1%	2.0%	0.8%
MUSULMANS	0.2%	0.3%	0.4%	0.1%	-
ALTRES / NC	0.2%	0.7%	0.7%	-	-

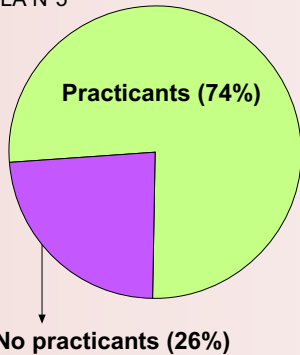
Base: total estructura poblacional

Font: Baròmetres Gadeso. Setembre 2007

EL PES DELS CATÒLICS PRACTICANTS

ELS PRACTICANTS DINS LA RELIGIÓ CATÒLICA

TAULA N°5

- 1 cop per setmana (missa)	39%
- De tant en tant	52%
- Més d'un cop per setmana	9%

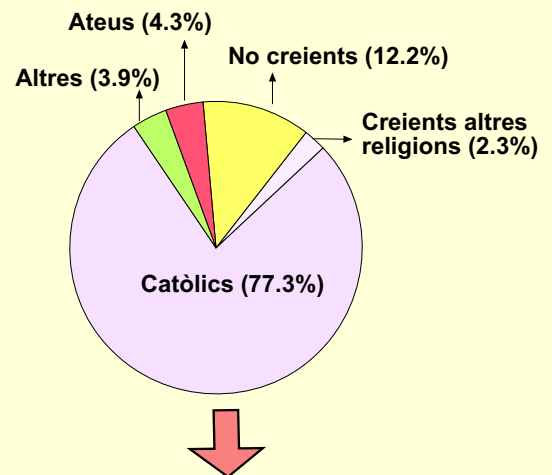
El 74% de les persones que s'han definit com a catòlics es declaren practicants. Aquesta xifra global guanya significació si analitzem quina és la concreció d'aquesta pràctica. Com es pot comprovar a la taula adjunta, més de la meitat dels que es declaren practicants manifesten que aquesta pràctica es realitza de tant en tant. En canvi, quasi un 40% la concreta en l'assistència a la missa dominical.

Els autoproclamats catòlics representen el 77.3% de la població de les illes, el que suposa un pes molt rellevant, encara que és inferior al d'anteriors dècades. No obstant, el que ara analitzem a la taula adjunta és quelcom més: qui és el pes dels catòlics practicants dins el conjunt de la població de les Balears. Aquest pes representa el 57.3%, encara que aquesta xifra s'hauria de redimensionar en funció de la intensitat d'aquesta pràctica. Tal com es representa a la taula número 5, són majoria els catòlics que manifesten que la seva pràctica té una intensitat discontinua.

Aquestes dades són rellevants, tota vegada que, com és lògic, tant la presència social de l'Església com el seu pes a les distintes estructures té relació no només en l'autoproclamació com a catòlic dels seus fidels sinó també, i principalment, en els seus lligams concretats en el que es denomina pràctiques religioses. En pura lògica, quan menors són aquests lligams, menys identificats solen sentir-se els fidels amb les actituds de la jerarquia catòlica.

En qualsevol cas, no s'ha considerat com a pràctica catòlica l'assistència a fets i celebracions religioses com poden ser noces, funerals, etc. Tota vegada que aquestes celebracions tenen un fort component de tipus social.

PES DELS CATÒLICS PRACTICANTS EN L'ESTRUCTURA POBLACIONAL

- PRACTICANTS	57.3%
- NO PRACTICANTS	20.0%

TAULA N°6

TAULA N°7

PES DE LES RELIGIONS PER EDATS / ESTRUCTURA POBLACIONAL

	Global	Per edats			
		16-20	21-40	41-60	+ de 60
PRACTICANTS	57.3%	26.0%	56.0%	63.0%	84.2%
Intensitat		Discontinua ↑↑	Discontinua ↑	Estable ↑	Estable ↑↑

Base: total estructura poblacional

Font: Baròmetres Gadeso. Setembre 2007

Com és lògic, i en coherència a les taules anteriors referides a les creences i a l'autoposicionament religiós, el segment d'edat de persones majors (més de 60 anys) s'autodefineixen majoritàriament com a practicants, concretant aquesta pràctica d'una manera molt estable, especialment en la seva assistència permanent a la missa

dominical. Observem que el nivell de practica disminueix de manera proporcional amb l'edat, fins arribar a un poc més d'una quarta part (26%) del conjunt de joves de la nostra comunitat que es proclamen catòlics practicants, per molt que aquesta pràctica es realitzi de manera discontinua.

ACTITUDS DAVANT SITUACIONS SOCIALS

Tal i com es fa a altres investigacions similars, nosaltres pretenem posicionar als ciutadans i ciutadanes de les Balears davant distintes situacions que es donen a la nostra societat, afegint-hi dues situacions peculiars que es donen a l'Espanya actual. En concret, el posicionament davant el sistema actual del finançament de l'Església Catòlica espanyola i l'opinió referida als plantejaments que fa la jerarquia catòlica espanyola, concretada en la Conferència Episcopal, davant distintes situacions polítiques, socials i culturals que es donen al nostre país.

TAULA N°8

ACTITUDS POSITIVES

	Global	Per edats			
		16-20	21-40	41-60	+ de 60
DIVORCI	95%	98%	97%	95%	90%
VIURE EN PARELLA SENSE CASAR-SE	63%	84%	76%	49%	43%
EUTANÀSIA PASSIVA	56%	86%	67%	42%	30%
MATRIMONI HOMOSEXUAL (LEGISLACIÓ ESPANYOLA)	51%	72%	54%	40%	38%
AVORTAMENT	46%	84%	42%	30%	25%
POSICIONAMENT DELS BISBES ESPANYOLS	45%	18%	20%	60%	80%
ADOPCIÓ PER PART D'HOMOSEXUALS	34%	51%	35%	27%	23%
FINANÇAMENT DE L'ESGLÉSIA CATÒLICA A ESPANYA	32%	15%	23%	30%	60%

Font: Baròmetres Gadeso. Setembre 2007

A la taula número 8 reflectim el posicionament positiu per edats i no tant per creences i religions simplement perquè resulta més significatiu. Com és lògic, la pertinença activa a una religió, concretament a la catòlica, situa el posicionament dels seus practicants més a prop de la doctrina oficial de la jerarquia catòlica. Més enllà de les seves creences i fidelitats religioses, es posa de manifest un cert posicionament autònom que es pot veure reflectit a les xifres globals.

L'acceptació del **divorci** és aclaparadora. A totes les franges d'edat supera el 90%. És significatiu que especialment la població més jove posi de manifest l'escàndol que representa per part de l'Església Catòlica la negació del divorci i la màniga ampla que es practica al Tribunal de la Santa Rota.

Pel conjunt de la població també és majoritària la situació de **viure en parella** sense haver-se casat. Fins i tot un

43% dels majors de 60 anys ho accepta. El 56% accepta l'**eutanàsia passiva**, encara que aquest índex disminueix significativament entre la gent més gran. L'**avortament** és acceptat per un 46% de la ciutadania, especialment entre els més joves.

La meitat de la població de les Illes accepta la fórmula vigent a la nostra legislació en relació al **matrimoni homosexual**, encara que només un 34% accepti l'**adopció de fills** per part d'aquest tipus de parelles.

Ocupa el darrer lloc d'acceptació l'actual **sistema de finançament de l'Església Catòlica**. Aquest percentatge d'adhesió (32%), si no consideràssim l'opinió favorable dels majors de 60 anys, es limitaria a un 22%. Quelcom similar ocorre amb els **plantejaments de la jerarquia catòlica**, que assoleix un 45% d'acceptació, condicionat pels posicionaments altament positius de la població més gran. Només considerant l'opinió dels menors de 40 anys, l'acceptació es queda en un 19%.

Fundació GADESO: C/Ter nº14 1er. Palma de Mallorca - 07009
TEL. +34 971 479503 FAX. +34 971 470042.
E-MAIL: fundaciogadeso @ gadeso.org

PÀGINA WEB: www.gadeso.org

